

3rd National Conference
On Entrepreneur
Schools

سومین کنفرانس ملی مدارس کارآفرین

www.nces.ir

www.andishehsch.ir

باسمه تعالی

بررسی ویژگی‌های کارآفرینانه مدیران مدارس ابتدایی ناحیه ۲ شهر کرمانشاه

رضا حیدری فرد

آبان ۱۴۰۲

چکیده

• با توجه به نقش محوری مدارس در توسعه اقتصادی و اجتماعی جامعه، مدیران مدارس باید با استفاده از مدیریت کارآفرینانه، زمینه را برای تجلی و بروز استعدادها و خلاقیت‌های معلمان و دانش‌آموزان فراهم آورند تا در نهایت دانش‌آموزانی با روحیه کارآفرینی و مهارت کارآفرینانه تربیت شوند. پژوهش حاضر به منظور بررسی ویژگی‌های کارآفرینی مدیران مدارس ابتدایی ناحیه ۲ شهر کرمانشاه انجام پذیرفته است. این پژوهش با توجه به هدف پژوهش، از جمله‌ی تحقیقات کاربردی می‌باشد و از آنجا که به توصیف و مقایسه‌ی شرایط یا پدیده‌های مورد بررسی می‌پردازد، از لحاظ گردآوری داده‌ها، در زمره‌ی تحقیقات توصیفی از نوع پیمایشی است. جامعه‌ی مورد پژوهش را تمامی مدیران زن و مرد مقطع ابتدایی تشکیل می‌دهد.

- نمونه مورد مطالعه شامل همه‌ی مدیران مدارس ابتدایی ناحیه ۲ شهر کرمانشاه می‌باشد. از این نمونه ۴۶ نفره، ۲۵ نفر مرد و ۲۱ نفر زن هستند. به علت محدود بودن جامعه، کل جامعه به عنوان نمونه مد نظر قرار گرفته است که با استفاده از پرسشنامه جامع کارآفرینی مورد آزمون قرار گرفته‌اند. ویژگی‌های کارآفرینی مورد نظر در این پژوهش عبارتند از: توفیق طلبی، استقلال طلبی، خلاقیت، ریسک‌پذیری و عزم و اراده. سؤال اصلی پژوهش این است که مدیران مدارس ابتدایی ناحیه ۲ شهر کرمانشاه تا چه میزان از ویژگی‌های کارآفرینی برخوردارند؟ روش‌های آماری مورد استفاده برای تجزیه و تحلیل داده‌ها و یافته‌ها، آمار توصیفی شامل: جدول فراوانی، درصد، میانگین، انحراف استاندارد و آمار استنباطی، آزمون خی‌دو، آزمون تی و تحلیل واریانس است. بر اساس یافته‌های پژوهش در مجموع گروه نمونه از نظر ویژگی‌های کارآفرینی در سطح پایین‌تر از میانگین قرار دارد.

مقدمه و بیان مسئله

- در عصر ما، توسعه کارآفرینی در مدارس کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه رو به افزایش است. این برنامه‌ها عمدتاً با هدف ایجاد تجربه‌های عملی و تربیت نیروهایی با ویژگی‌های کارآفرین طراحی شده‌اند و معمولاً این برنامه‌ها به دانش‌آموزان در تولید ایده‌های نوین و برنامه‌ریزی به منظور عملی ساختن این ایده‌ها کمک می‌کنند. در حال حاضر، ما نیازمند ارتقای فرهنگ کارآفرینی و توسعه کارآفرینی در مدارس هستیم تا بتوانیم دانش‌آموزان را به فرصت‌های کارآفرینانه مجهز نماییم.
- با توجه به فشار روزافزون تمرکززدایی و رقابت پذیری که مدارس در طول سال‌های گذشته با آن مواجه بوده‌اند، تغییر نقش مدیران مدرسه به عنوان کارآفرینان، با عکس‌العمل‌های مثبتی در محافل آکادمیک و غیرآکادمیک مواجه شد.

مقدمه و بیان مسئله

- نقش و تأثیر مدیریت مدارس در کیفیت افرادی که آینده جامعه خود را خواهند ساخت از ابعاد مختلف مورد بررسی قرار گرفته است. تحقیقات نشان داده است که ۹۵ درصد دانش آموزان که در مدارس با مدیریت خوب حضور داشته‌اند، نتایج موفقیت آمیزی کسب کرده در حالی که این رقم برای مدارس با مدیریت ضعیف تنها یک درصد بوده است.
- به کارگیری مدیریت کارآفرینانه در مدارس، ضمن ایجاد فضای مطلوب برای دانش آموزان و معلمان در جهت گسترش خلاقیت و نوآوری، آینده موفق‌تری را نیز برای آنها به ارمغان خواهد آورد. مدیریت کارآفرینانه برای رسیدگی به چالش‌ها و بحران‌های محیط سازمانی مورد نیاز است

مقدمه و بیان مسئله

- در حالی که کارآفرینی با بهره‌گیری از ویژگی‌هایی همچون؛ نوآوری، آینده‌نگری، ریسک‌پذیری، توفیق‌طلبی و سایر ویژگی‌های کارآفرینی می‌تواند زمینه‌ی مناسبی برای بروز استعدادهای منحصر به فرد مدرسه فراهم سازد، در عمل ملاحظه می‌شود که به دلیل گریز از کارآفرینی و خلاقیت، استعداد فراگیرندگان نظام آموزشی تحلیل می‌رود. استعداد و خلاقیت افراد به ویژه کودکان در نظام آموزش و پرورش غیر پویا، غیر خلاق و غیر کارآفرین، مجال برای بروز و شکوفایی نخواهد یافت. در واقع جریان قدرتمند و پرتلاطم استعداد و خلاقیت کودکان با رسیدن به سنزار آموزش غیرخلاق، به سرعت به خاموشی خواهد گرایید و نشانی از آن باقی نخواهند ماند.

مقدمه و بیان مسئله

- بانگاهی اجمالی به وضعیت نظام آموزشی کشورمان درمی‌یابیم که از این لحاظ در شرایط مناسب و مطلوبی به سر نمی‌بریم. برای تربیت افراد خلاق و کارآفرین باید از دوران کودکی زمینه‌سازی کرد، یعنی از ابتدای ورود این افراد به نظام آموزشی. لازمه‌ی این امر وجود مدارس کارآفرین و در رأس آن مدیران کارآفرین است.
- بر پایه‌ی نکات یاد شده، مسئله‌ی اصلی این پژوهش این است که ویژگی‌های کارآفرینی در میان مدیران مدارس از لحاظ خلاقیت، عزم و اراده، موفقیت‌طلبی، استقلال‌طلبی و خطرپذیری چگونه است؟ تا بر این اساس بتواند پیشنهاد‌های مؤثری برای بهبود و اصلاح عملکرد جامعه‌ی مورد مطالعه ارائه دهد

اهداف پژوهش

- مدیران مدارس تا چه میزان از ویژگی استقلال طلبی برخوردارند؟
- مدیران مدارس تا چه میزان از ویژگی موفقیت طلبی برخوردارند؟
- مدیران مدارس تا چه میزان از ویژگی خطرپذیری برخوردارند؟
- مدیران مدارس تا چه میزان از ویژگی خلاقیت برخوردارند؟
- مدیران مدارس تا چه میزان از ویژگی عزم و اراده برخوردارند؟
- میان سابقه کار این مدیران با میزان برخورداری آنان از ویژگی های کارآفرینی ارتباط معنی داری وجود دارد؟
- آیا میان جنسیت این مدیران با میزان برخورداری آنان از ویژگی های کارآفرینی ارتباط معنی داری وجود دارد؟

روش پژوهش

این پژوهش با توجه به هدف، از جمله‌ی تحقیقات کاربردی می‌باشد و از آنجا که به توصیف و مقایسه‌ی شرایط یا پدیده‌های مورد بررسی می‌پردازد، از لحاظ گردآوری داده‌ها، در زمره‌ی تحقیقات توصیفی قرار می‌گیرد. تحقیقات توصیفی، خود به چندین دسته تقسیم می‌گردند که پژوهش حاضر از نوع پیمایشی است.

جامعه آماری و نمونه گیری

جامعه آماری شامل مدیران مدارس ابتدایی ناحیه ۲ شهر کرمانشاه در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ است، نمونه مورد مطالعه شامل همه‌ی مدیران مدارس ابتدایی ناحیه ۲ شهر کرمانشاه می‌باشد. به علت محدود بودن جامعه‌ی مورد نظر، نمونه نیز شامل همه‌ی مدیران لحاظ شده است، یعنی گزینشی صورت نگرفته و جامعه‌ی تعریف شده، به طور کامل به عنوان نمونه مد نظر قرار می‌گیرد از این نمونه ۴۶ نفره، ۲۵ نفر مرد و ۲۱ نفر زن هستند

ابزار جمع آوری داده های پژوهش

ابزار پژوهش، «تست جامع کارآفرینی» جهت جمع آوری داده های لازم در مورد مدیران استفاده می شود که از کتاب «دکتر صمدآقایی» استخراج شده است. در این مجموعه ۵۴ تست وجود دارد که لازم است آزمودنی ها صادقانه پاسخ های خود را در پاسخنامه ی مربوطه وارد نمایند. برای هر یک از ۵۴ ماده ی موجود در این مجموعه، ۲ نوع امکان پاسخ (D و A) در پاسخنامه در نظر گرفته شده است به این صورت که اگر آزمودنی با جمله ی تست موافق باشد، دور حرف A را در مستطیل مربوطه در پاسخنامه خط خواهد کشید و اگر با آن مخالف باشد دور حرف D را خط خواهد کشید. اگر به هر دلیلی با جمله ی تست نه کاملاً موافق است و نه کاملاً مخالف، باید سعی کند مشخص نماید که بیشتر با آن موافق است یا مخالف و آنگاه پاسخ مناسب را با دایره مشخص نماید.

روایی پژوهش

برای سنجش میزان اعتبار از روش آلفای کرونباخ استفاده گردید. بر اساس روش مزبور و به کمک نرم افزار SPSS اعتبار تست جامع کارآفرینی ۷۰ درصد برآورده گردیده که ضریب پایایی قابل قبولی است. روایی این تست نیز از طریق آزمون T و تکنیک تحلیل ممیزی اثبات شده است.

شیوه امتیازدهی

پاسخنامه‌ی تست جامع کارآفرینی جدولی است شامل ۹ سطر و ۶ ستون که ۵۴ خانه و با دو امکان پاسخدهی (A و D) در هر خانه را شامل می‌شود. خانه‌ها به صورت یکی در میان تیره و روشن هستند به طوری که از ۵۴ خانه، ۲۷ تای آن تیره و ۲۷ تای دیگر روشن می‌باشند. چنانچه آزمودنی در خانه‌های تیره حرف D و در خانه‌های روشن حرف A را انتخاب کرده باشد موفق به کسب امتیاز هر یک از این خانه‌ها شده است. امتیازات کسب شده از خانه‌های تیره و روشن هر سطر کنار همان سطر نوشته می‌شود. تست جامع کارآفرینی قادر است افراد را از نظر دارا بودن ۵ بخش از ویژگی‌های عمده‌ی کارآفرینی، شناسایی کند. هر یک از این ۵ بخش در واقع مجموعه‌ای از ویژگی‌های افراد کارآفرین را در بر می‌گیرد.

نمونه امتیاز دهی

کل نمره‌های ردیف‌های (سطرهای) ۱ و ۶ را با هم جمع زده تا نمره‌ی بخش اول یعنی نیاز به توفیق به دست آید.

بخش اول: نیاز به توفیق

حداکثر نمره: ۱۲   میانگین: ۹

اگر آزمودنی در این بخش، امتیاز خوبی کسب کرده باشد، بسیاری از ویژگی‌های زیر و شاید همه‌ی آنها را دارا می‌باشد:

آینده‌نگری، خودکفایی، خوش‌بینی، وظیفه‌گرایی، نتیجه‌گرایی، ناآرامی و سخت‌کوشی، اعتماد به نفس، مصر بودن و عزم اراده.

سوال ۱

در جهت دستیابی به پاسخ سؤال شماره ۱؛ مشخص کردن ویژگی استقلال طلبی در آزمودنی‌ها، این نتیجه حاصل شد که مدیران مورد نظر از حیث ویژگی استقلال طلبی، در سطح پایین‌تر از میانگین قرار دارند. اظهار نظر این آزمودنی‌ها حاکی از آن است که تا مادامی که آنها موظفند دستورالعمل‌های صادره از سطوح بالاتر را متابعت کنند دیگر جایگاهی برای استقلال طلبی یک مدیر مدرسه باقی نمی‌ماند. اینجا یکی از اثرات منفی تمرکز در نظام آموزشی خودنمایی می‌کند؛ اینکه چگونه مجموعه‌ای از عوامل سبب می‌گردد تا مدیران سطوح پایین‌تر با برخی از ویژگی‌های شایسته و بایسته در حرفه خود بیگانه گردند.

سوال ۲

در جهت دستیابی به پاسخ سؤال فرعی شماره ۲؛ مشخص کردن ویژگی موفقیت‌طلبی در آزمودنی‌ها این نتیجه حاصل شد که مدیران مورد نظر از حیث این ویژگی، در سطح پایین‌تر از میانگین قرار دارند. این مدیران وظیفه‌شناس عوامل و راه‌های موفقیت خود را در مسیرهایی دنبال می‌کنند که به کلی متفاوت از توفیق‌طلبی از حیث کارآفرینی است. پیروی هر چه بیشتر از آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌ها و وظیفه‌شناسی، خلاصه آن چیزی است که از سوی آزمودنی‌ها لازمه دستیابی به موفقیت تلقی می‌گردد. در حالی که از نظر یک کارآفرین دارا بودن اعتماد به نفس، خودکفایی و آینده‌نگری لازمه تحقق موفقیت کارآفرینانه است.

سوال ۳ و ۴ و ۵

- در راستای دستیابی به پاسخ سؤال‌های فرعی شماره ۳، ۴، ۵ مشخص کردن ویژگی‌های ریسک‌پذیری، خلاقیت و عزم و اراده در آزمودنی‌ها نیز نتایج مشابهی به دست آمد و مدیران مورد نظر از حیث این ویژگی‌ها هم در سطح پایین‌تر از میانگین قرار دارند.
- با استناد به دلایلی که پیش از این شرح داده شد دستیابی به این نتایج نیز نمی‌تواند دور از انتظار باشد مدیران مذکور لازمه رشد و به کارگیری چنین خصیصه‌هایی را وجود عرصه و زمینه‌ای می‌دانند که این ویژگی‌ها را مورد مطالبه قرار دهد. یک مدیر مدرسه برای دستیابی به اهداف آموزشی مدرسه نیازی به کار کردن روی اطلاعات ناقص و تعیین اهداف چالش برانگیز نمی‌بیند. آنچه قابل اجراست کاملاً واضح و تعریف شده است و نیازی به مخاطره ندارد در حالی که این ویژگی‌ها لازمه یک کارآفرین ریسک‌پذیر است.

بحث

- تمایل به خلاقیت چگونه می تواند در یک مدیر مدرسه بروز پیدا کند؟ گرایش به بدعت، تغییر و نوآوری، به کارگیری ایده های تازه و استقبال از چالش های جدید معرف وضعیت است که در فرد، تمایل به خلاقیت نام گرفته است. اینها خصیصه هایی است که مدیران مدارس در عمل زمینه ای برای بروز آنها نمی بینند. آنجا هم که زمینه ای ایجاد می شود عواملی از قبیل کمبود انواع امکانات و منابع، به عنوان موانعی دائمی عرض اندام می کنند.
- ویژگی عزم و اراده با شاخص هایی همچون استفاده از فرصت ها، اعتماد به نفس بالا و مساوی پنداشتن نتایج با تلاش تعریف می گردد. فراهم ساختن فرصت های مناسب، حمایت از بروز اعتماد به نفس در افراد و در نظر گرفتن پاداش مکفی و مناسب برای تلاش افراد می تواند مدیران و کارکنانی با عزم و اراده بالا پرورش دهد. اما متأسفانه نتایج تحقیقاتی از این دست گویای چیزی دیگری است.

سوال ۶

در راستای پاسخگویی به سؤال فرعی ششم؛ مشخص کردن رابطه‌ی بین سابقه‌ی کار مدیران با میزان برخورداری آنان از ویژگی‌های کارآفرینی، این نتیجه عاید شد که نه در خصوص تک تک ویژگی‌ها بلکه در مورد کارآفرینی کلی، رابطه معنادار و معکوس است به این ترتیب که مدیران با سابقه کار کمتر یعنی مدیران جوان‌تر در مجموع از نظر کارآفرینی در وضعیت بهتر و سطح بالاتری قرار دارند. طبق مطالعات صاحب‌نظران، کارآفرینی غالباً در سنین جوانی و بزرگسالی بروز پیدا می‌کند. و نتیجه حاصل از این سؤال نیز مؤید این مطلب است. جوانان نسبت به افراد مسن، دارای انگیزه‌های بیشتر و قوی‌تر برای بروز خلاقیت و تن دادن به ریسک و مخاطره هستند، با ایجاد تغییر و تحول راحت‌تر کنار می‌آیند و به استقبال موقعیت‌های چالش برانگیز می‌روند. این نتیجه امیدوار کننده حاکی از آن است که چنانچه به این امر توجه کافی از سوی مسئولین مبذول گردد میتوان شاهد درخشش نظام آموزشی بود که نسل جوان در آن فرصت شکوفا شدن یافته‌اند.

سوال ۷

• در جهت دستیابی به پاسخ سؤال فرعی آخر؛ مشخص کردن رابطه‌ی بین جنسیت مدیران با میزان برخورداری آنان از ویژگی‌های کارآفرینی، پاسخ منفی و رابطه غیرمعنادار است به عبارت دیگر جنسیت آزمودنی‌ها بر ویژگی‌های کارآفرینی این افراد، تأثیری که از نظر آماری قابل ملاحظه و معنادار باشد، ندارد. گرچه مدیران مرد از نظر ویژگی‌های استقلال طلبی، توفیق طلبی و تمایل به خلاقیت در مقایسه با مدیران زن اندکی وضعیت بهتری دارند و در مقابل، مدیران زن از حیث ویژگی‌های ریسک‌پذیری و عزم و اراده با کمی اختلاف در جایگاهی بهتر قرار دارند. چنانچه در مبانی نظری تحقیق مطرح شد عوامل مختلف در اجتماع بیشتر به سوی کارآفرین شدن مردان و حمایت از آن است.

تحلیل داده ها

برای بررسی و پاسخگویی به سؤالات این پژوهش و تجزیه و تحلیل داده‌ها و یافته‌های آن از آمار توصیفی شامل: جدول فراوانی، درصد، میانگین، انحراف استاندارد و آمار استنباطی استفاده شده است.

جدول آزمون T جهت بررسی معنی داری تفاوت نمره کارآفرینی کلی مدیران زن و مرد مورد پژوهش

جنسیت	تعداد	میانگین	انحراف معیار	اختلاف میانگین	T	درجه آزادی	سطح معنی داری
مرد	۲۵	۰.۸۰۰/۲۹	۵.۰۸۵۱/۴	-۴۹۱۴/۲	-۹۳۹/۱	۴۴	۵۹/۰
زن	۲۱	۵۷۱۴/۳۱	۱۳۰۰۳/۴				

مقدار T به دست آمده از عملکرد آزمودنی‌ها (۹۳۹/۱-) با درجه آزادی ۴۴ در سطح معنی داری ۵۹/۰ از T جدول کوچک تر و رابطه غیرمعنی دار است بنابراین جنسیت آزمودنی‌ها بر نمره کارآفرینی کلی آنها تأثیر ندارد.

جدول آزمون T جهت بررسی معنی داری تفاوت نمره ویژگی نیاز به توفیق مدیران مورد پژوهش

جنسیت	تعداد	میانگین	انحراف معیار	اختلاف میانگین	T	درجه آزادی	سطح معنی داری
مرد	۲۵	۶۸۰۰/۶	۴۶۴۰/۱	۰/۰/۶۱۰	۱۴۴/۰	۴۴	۸۸۶/۰
زن	۲۱	۶۱۹۰/۶	۳۹۵۵۷/۱				

جدول آزمون T جهت بررسی معنی داری تفاوت نمره ویژگی نیاز به استقلال مدیران مورد پژوهش

جنسیت	تعداد	میانگین	انحراف معیار	اختلاف میانگین	T	درجه آزادی	سطح معنی داری
مرد	۲۵	۲۴۰۰/۲	۳۰۰۰۰/۱	-۵۶۹۵/۰	-۴۶۶/۱	۴۴	۱۵۰/۰
زن	۲۱	۸۰۹۵/۲	۳۲۷۳۷/۱				

جدول آزمون T جهت بررسی معنی داری تفاوت نمره ویژگی تمایل به خلاقیت مدیران مورد پژوهش

جنسیت	تعداد	میانگین	انحراف معیار	اختلاف میانگین	T	درجه آزادی	سطح معنی داری
مرد	۲۵	۵۲۰۰/۶	۵۵۷۷۸/۱	-۲۸۹۵/۰	۵۵۳/۰	۴۴	۵۸۳/۰
زن	۲۱	۸۰۹۵/۶	۹۹۰۴۵/۱				

جدول آزمون T جهت بررسی معنی داری تفاوت نمره ویژگی میزان ریسک-پذیری مدیران مورد پژوهش

جنسیت	تعداد	میانگین	انحراف معیار	اختلاف میانگین	T	درجه آزادی	سطح معنی داری
مرد	۲۵	۳۶۰۰/۶	۷۲۹۱۶/۱	-۱۱۶۲/۱	-۲۹۳/۲	۴۴	۰۲۷/۰
زن	۲۱	۴۷۶۲/۷	۵۳۶۸۵/۱				

جدول آزمون T جهت بررسی معنی داری تفاوت نمره ویژگی میزان عزم و اراده مدیران مورد پژوهش

جنسیت	تعداد	میانگین	انحراف معیار	اختلاف میانگین	T	درجه آزادی	سطح معنی داری
مرد	۲۵	۲۸۰۰/۷	۱۱۱۸۷/۲	-۵۷۷۱/۰	-۹۷۶/۰	۴۴	۳۳۴/۰
زن	۲۱	۸۵۷۱۰/۷	۸۵۱۶۴/۱				

مقادیر T به دست آمده از عملکرد آزمودنی‌ها با درجه آزادی ۴۴ و سطوح معناداری ذکر شده نسبت به مقادیر T جدول کوچک‌ترند لذا رابطه معنی دار نیست و جنسیت بر هیچ یک از ویژگی‌های کارآفرینی مورد نظر، تأثیری که از حیث آماری معنی دار باشد؛ ندارد.

جدول آزمون تحلیل واریانس جهت بررسی معنی داری تفاوت نمره کارآفرینی کلی مدیران مورد پژوهش بر اساس سابقه کار

سابقه کار	تعداد	میانگین	انحراف معیار
۱۱ تا ۱۵ سال	۲	۵۰۰۰/۳۷	۷۰۷۱۱/۰
۱۶ تا ۲۰ سال	۱۲	۷۵۰۰/۳۱	۶۵۳۹۳/۴
۲۰ سال به بالا	۳۲	۹۳۷۵/۲۹	۲۱۱۶۴/۴
کل	۴۶	۲۱۷۴/۳۰	۴۷۱۷۰/۴

جدول نمره کارآفرینی کلی

	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	سطح معنی داری
بین گروهی	۲۰۱/۱۱۱	۲	۶۰۱/۵۵	۲۲/۳	۰۵۹/۰
درون گروهی	۶۲۵/۲۸۸	۴۳	۳۴۰/۱۸		
کل	۸۲۶/۸۹۹	۴۵			

مقدار F به دست آمده از عملکرد آزمودنی‌ها (۳۲/۳) با درجه آزادی ۲ و ۴۳ در سطح معنی-داری ۰۵۹/۰ از F جدول (۲۲/۳) بزرگتر و رابطه معنی دار است بنابراین میزان سابقه کار آزمودنی‌ها بر نمره کارآفرینی کلی آنها تأثیر دارد اما همانطور که از جدول استنباط می‌شود مدیران با سابقه کار کمتر از نظر نمره کارآفرینی کلی در وضعیت بهتری قرار دارند لذا این رابطه معنادار و معکوس است به عبارت دیگر هر چه سابقه کار کمتر و مدیران جوانترند نمره کارآفرینی کلی آنها بالاتر است.

جدول آزمون تحلیل واریانس جهت بررسی معنی داری تفاوت نمره ویژگی نیاز به توفیق مدیران مورد پژوهش بر اساس سابقه کار

انحراف معیار	میانگین	تعداد	سابقه کار
۴۱۴۲۱/۱	۰۰۰۰/۷	۲	۱۱ تا ۱۵ سال
۳۵۶۸۰/۱	۲۵۰۰/۶	۱۲	۱۶ تا ۲۰ سال
۴۵۳۲۴/۱	۷۸۱۳/۶	۳۲	۲۰ سال به بالا
۴۱۷۶۳/۱	۶۵۲۲/۶	۴۶	کل

جدول نمره ویژگی نیاز به توفیق

سطح معنی داری	F	میانگین مجزورات	درجه آزادی	مجموع مجزورات	بین گروهی
۵۱۹/۰	۶۶۶/۰	۳۵۸/۱	۲	۷۱۶/۲	بین گروهی
		۰۴۰/۲	۴۳	۷۱۹/۸۷	درون گروهی
			۴۵	۴۳۵/۹۰	کل

مقدار F به دست آمده از عملکرد آزمودنی‌ها (۶۶۶/۰) با درجه آزادی ۲ و ۴۳ در سطح معناداری ۵۱۹/۰ از جدول (۲۲/۳) کوچک‌تر است بنابراین رابطه میان عامل سابقه کار و ویژگی نیاز به توفیق در آزمودنی‌ها معنادار نیست. به عبارت دیگر میزان سابقه کار این مدیران تأثیر آماری معناداری بر ویژگی توفیق‌طلبی در آنها ندارد.

جدول آزمون تحلیل واریانس جهت بررسی معنی داری تفاوت نمره ویژگی نیاز به استقلال مدیران مورد پژوهش بر اساس سابقه کار

سابقه کار	تعداد	میانگین	انحراف معیار
۱۱ تا ۱۵ سال	۲	۵۰۰/۴	۱۲۱۳۲/۲
۱۶ تا ۲۰ سال	۳۲	۵۳۱۳/۲	۱۹۰۹۴/۱
کل	۴۴	۵۰۰/۲	۳۲۹۱۶/۱

جدول نمره ویژگی نیاز به استقلال

سطح معنی داری	F	میانگین مجزورات	درجه آزادی	مجموع مجزورات	بین گروهی
۰.۵۴/۰	۱۳۴/۳	۰.۵۷/۵	۲	۱۱۵/۱۰	بین گروهی
		۶۱۴/۱	۴۳	۳۸۵/۶۹	درون گروهی
			۴۵	۵۰۰/۷۹	کل

مقدار F به دست آمده از عملکرد آزمودنی‌ها (۱۳۴/۳) با درجه آزادی ۲ و ۴۳ در سطح معناداری ۰.۵۴/۰ از F جدول (۲۲/۳) کوچک‌تر است. بنابراین رابطه میان عامل سابقه کار و ویژگی نیاز به استقلال در آزمودنی‌ها معنادار نیست. به عبارت دیگر میزان سابقه کار این مدیران تأثیر آماری معناداری بر ویژگی استقلال طلبی در آنها ندارد.

جدول آزمون تحلیل واریانس جهت بررسی معنی داری تفاوت نمره ویژگی تمایل به خلاقیت مدیران بر اساس سابقه کار

سابقه کار	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد
۱۱ تا ۱۵ سال	۲	۰۰۰۰۰/۹	۸۲۸۴۳/۲
۱۶ تا ۲۰ سال	۱۲	۶۶۶۷/۷	۴۹۷۴۷/۱
۲۰ سال به بالا	۳۲	۱۲۵۰/۶	۵۳۹۷۹/۱
کل	۴۶	۶۵۲۲/۶	۷۵۳۹۵/۱

جدول نمره ویژگی تمایل به خلاقیت

سطح معنی داری	F	میانگین مجزورات	درجه آزادی	مجموع مجزورات
۰.۰۳/۰	۵۳۵/۶	۱۳۴/۱۶	۲	۲۶۸/۳۲
		۴۶۹/۲	۴۳	۱۶۷/۱۰۶
			۴۵	۴۳۵/۱۳۸

جدول آزمون تحلیل واریانس جهت بررسی معنی داری تفاوت نمره ویژگی ریسک پذیری مدیران مورد پژوهش بر اساس سابقه کار

سابقه کار	تعداد	میانگین	انحراف معیار
۱۱ تا ۱۵ سال	۲	۵۰۰/۷	۷۰۷۱۱/۰
۱۶ تا ۲۰ سال	۱۲	۵۰۰/۶	۶۲۳۶۹/۱
۲۰ سال به بالا	۳۲	۹۶۸۸/۶	۸۰۴۷۳/۱
کل	۴۶	۸۶۹۶/۶	۷۲۰۵۸/۱

جدول نمره ویژگی ریسک پذیری

	مجموع مجزورات	درجه آزادی	میانگین مجزورات	F	سطح معنی داری
بین گروهی	۷۴۹/۲	۲	۳۷۴/۱	۴۵۳/۰	۶۳۹/۰
درون گروهی	۴۶۹/۱۳۰	۴۳	۰۳۴/۳		
کل	۲۱۷/۱۳۳	۴۵			

جدول آزمون تحلیل واریانس جهت بررسی معنی‌داری تفاوت نمره ویژگی عزم و اراده مدیران مورد پژوهش بر اساس سابقه کار

سابقه کار	تعداد	میانگین	انحراف معیار
۱۱ تا ۱۵ سال	۲	۵۰۰/۹	۷۰۷۱۱/۰
۱۶ تا ۲۰ سال	۱۲	۲۵۰۰/۷	۴۱۶۸۰/۲
۲۰ سال به بالا	۳۲	۵۳۱۳/۷	۸۴۸۸۸/۱
کل	۴۶	۵۴۳۵/۷	۹۹۶۷۴/۱

جدول نمره ویژگی عزم و اراده

سطح معنی‌داری	F	میانگین مجذورات	درجه آزادی	مجموع مجذورات	بین گروهی
۳۴۴/۰	۰۹۵/۱	۳۴۷/۴	۲	۶۹۴/۸	بین گروهی
		۹۷۰۳	۴۳	۷۱۹/۱۷۰	درون گروهی
			۴۵	۴۱۳/۱۷۹	کل

مقادیر F به دست آمده از عملکرد آزمودنی‌ها با درجات آزادی ۲ و ۴۳ در سطوح معناداری ذکر شده، از مقادیر F جدول کوچک‌ترند بنابراین رابطه میان عامل سابقه کار و ویژگی‌های تمایل به خلاقیت، ریسک‌پذیری و عزم و اراده نیز در آزمودنی‌ها معنادار نیست. به عبارت دیگر میزان سابقه کار این مدیران تأثیر آماری معناداری بر ویژگی‌های مذکور در آنها ندارد.

نتیجه گیری

نتیجه این پژوهش و تحقیقات مشابه حاکی از آن است که نظام آموزشی کشورمان از این لحاظ در شرایط مناسب و مطلوبی به سر نمی‌برد. برای تربیت افراد خلاق و کارآفرین باید از دوران کودکی زمینه‌سازی کرد، یعنی از ابتدای ورود این افراد به نظام آموزشی. لازمی این امر وجود مدارس کارآفرین و در رأس آن مدیران کارآفرین است.

آزمودنی‌های این پژوهش (مدیران مدارس ابتدایی ناحیه ۲ شهر کرمانشاه) به عنوان نمونه-ای از یک جامعه (نظام آموزشی) و نماینده آن، با این سطح برخورداری از ویژگی‌های کارآفرینانه، چگونه می‌توانند در ورای دستورالعمل‌های صادر شده از سطوح بالاتر، جوی خلاق و محیطی مبتکر در مدارس ایجاد کنند؟

به راستی از مدیری که به خلاقیت و نوآوری بها نمی‌دهد چگونه می‌توان انتظار داشت که زمینه ساز بستری مناسب از این حیث برای معلمان و دانش‌آموزان باشد؟

نتیجه گیری

پاسخگویی به سؤالات فوق نیازمند بررسی همه جانبه و چندبعدی است. شاید نظام متمرکز حاکم بر آموزش و پرورش کشور در نگاه نخست بیش از هر گزینه دیگر خودنمایی می کند که عدم توجه به نیازها و شرایط خاص و بومی مناطق مختلف را سبب شده است. در این صورت چگونه زمینه بروز خلاقیت و نوآوری در سطوح پایین تر مدیریت و برنامه ریزی امکان پذیر خواهد بود؟

ادله دیگر این گونه معضلات را می توان در عدم وجود تفکر استراتژیک، واگرا و بلندمدت در سطوح بالای مدیریتی نظام آموزشی ایران جستجو کرد. این عامل سبب شده تا به مشکلات عدیده موجود به صورت تک بعدی، گذرا و مجزا و نه به عنوان جزیی از یک کل نگریسته شود.

اندکی تأمل در سؤالات فوق ما را به سؤال دیگری می رساند و آن اینکه تا چه زمانی باید به چارچوب فعلی بسنده کرد؟ قطعاً زمان آن فرا رسیده تا با تغییر نگرش و برنامه ریزی اساسی اموری مهم همچون ضرورت ترویج کارآفرینی از مقاطع ابتدایی آموزش را در نظام آموزشی مد نظر قرار دهیم.

آنچه مشهود است نیاز به ایجاد تغییرات بنیادی در مدیریت و برنامه ریزی نظام آموزشی است تا بتوان در عرصه رقابت جهانی امروز، جایگاهی در خور یافت.

محدودیت های پژوهش

- محدودیت های مربوط به نمونه گیری: به علت کوچک بودن جامعه مورد نظر و به تبع آن محدود بودن نمونه، قابلیت تعمیم نتایج کاهش پیدا کرده است.
- محدودیت های مرتبط با دوره زمانی اجرای تحقیق: به دلیل مصادف شدن دوره توزیع تست ها با ایام امتحانات نیم سال دوم در مدارس، هم برای آزمودنی ها و هم برای محقق مشکلاتی به وجود آمده است.
- اغلب آزمودنی ها به علت مشغله زیاد و کمبود وقت، زمان کافی را صرف پاسخگویی به تست ها نکرده اند که این مسئله قطعاً در نتایج پژوهش تأثیر گذاشته است.

پیشنهادهای کاربردی

- استقبال از ایده‌های نو، تشویق اعتماد به نفس و خودکفایی در افراد و جستجوی راه-هایی به منظور ایجاد انگیزه در مدیران
- حمایت از ریسک و خلاقیت مدیران آموزشی در قالب پرداخت پاداش‌های متناسب
- فراهم نمودن زمینه‌های تغییر و نوآوری و رسیدگی به مشکلات و کمبودهای مالی مدارس
- در نظر گرفتن پاداش‌های مکفی و مناسب برای تلاش افراد
- استقبال از ایده‌های جدید مدیران جوان و ایجاد فرصت برای شکوفا شدن استعدادها و به کارگیری توانمندی‌های آنها
- کاهش تبعیض میان مدیران زن و مرد به لحاظ واگذاری پست‌ها و مشاغل سازمانی.

پیشنهاد به پژوهشگران آینده جهت انجام پژوهش مشابه

- بررسی رابطه بین میزان کارآفرینی مدیران مدارس و میزان کارآفرینی معلمان.
  - بررسی ویژگی‌های کارآفرینی مدیران مدارس و رابطه آن با رضایت شغلی معلمان.
  - بررسی ویژگی‌های کارآفرینی معلمان و رابطه آن با فرهنگ سازمانی حاکم.
- پیشنهاد به پژوهشگران آینده جهت انجام پژوهش مشابه